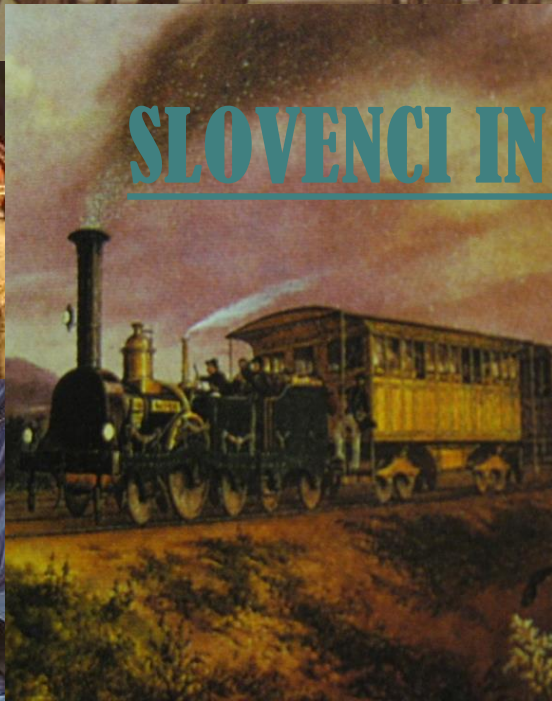

SLOVENCI IN LETO 1848

A) SLOVENCİ V PREDMARČNI DOBI (1815 – 1848)

V predmarčni dobi je bilo politično delovanje narodov v Avstrijskem cesarstvu prepovedano . V uradnih zadevah je bilo dovoljeno uporabljati le nemščino, čeprav je večina ljudi na Slovenskem govorila slovensko . Podobno kot pri drugih evropskih narodih se je tudi pri Slovencih krepilo narodno gibanje, vendar le v obliki kulturnega, znanstvenega in prosvetnega delovanja, v katerem so bili aktivni predvsem izobraženci.

Zapiši:

Vodilno vlogo imajo izobraženci– krepi se **narodno gibanje**: prepričani so o enakovrednosti slovenskega jezika ter literarnih del z ostalimi v svetu (Evropi).

Krepi se zavest o enotnosti slovenskega prebivalstva.

Narodno gibanje **ni postalo politično gibanje**, ampak je ostalo samo na kulturni ravni in jezikovnem področju → vpliva na oblikovanje enotnega knjižnega jezika, v javnosti se uporabljajo pojmi:

Slovenec → Slovenija (ves prostor, kjer so živeli Slovenci – misel o povezavi vseh Slovencev v eno telo.

France Prešeren

Anton Martin Slomšek

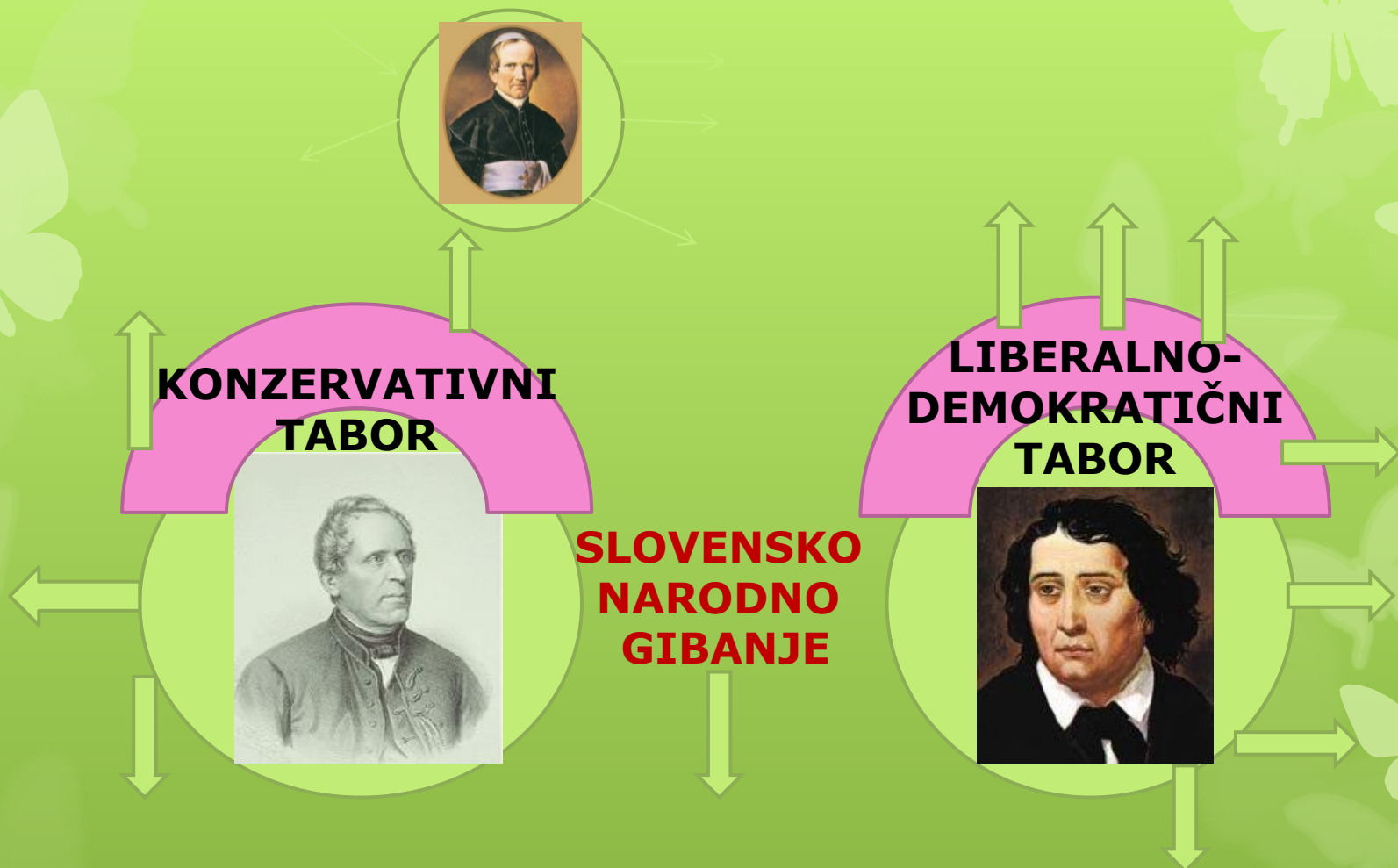

Janez Bleiweis

B) Oblikovanje dveh idejnih taborov

Oblikuj/izdelaj miselni vzorec (glej naslednjo prosojnico), ki sledi spodnjim vprašanjem (vsebuje torej odgovore na spodnja vprašanja. (Vprašanja ne prepisuješ.). Odgovore poišči v učbeniku na str.102, 103.

- KATERA 2 TABORA STA SE OBLIKOVALA?
- KATERI STA OSREDNJI OSEBI?
- KATERE IDEJE ZAGOVARJATA?
- Za koga ustvarjajo (kdo jih podpira)? Kje izdajajo svoja dela?
- Kakšen časopis so Kmetijske in rokodelske novice?
- Kdo je bil Slomšek in kaj so njegove zasluge za slovenski narod?
- Kaj je MOHORJEVA DRUŽBA?
- Razloži: PANSLAVIZEM, ILIRIZEM
- Kdo je bil Ljudevit GAJ?

Poudarja gospodarski razvoj kmetov in obrtnikov

**KONZERVATIVNI
TABOR**

Sodeluje z oblastjo
(Metternich)

JANEZ BLEIWEIS

„oče naroda“

1843 Kranjska kmetijska družba pod uredništvom Bleiweisa izda **KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE**

→ 1. strokovni časopis na Slovenskem
strokovne informacije za kmete in obrtnike (pouk)
+ narodno voditeljstvo

svobodomiselni
izobraženci

Matija Čop, Andrej Smole

podpira literaturo za izobražene
Pišejo najzahtevnejšo literaturo
v slovenščini

**LIBERALNO-
DEMOKRATIČNI
TABOR**

dvig pomena maternega jezika,
kulture in naroda

objavljali so v almanahu
KRANJSKA ČBELICA (1830-1834)

(jo prepovejo)

za liberalne svoboščine

Med taboroma je prišlo do spora zaradi pisave → zmaga Prešernov krog,
ki zagovarja bohoričico (kasneje gajica)
Oba sta proti ilirizmu.

prispeval je k razširjenosti
slovenske pisane besede med
preprostim ljudstvom

škof

Mohorjeva družba
(izdaja slovenske knjige)

za slovenščino v
javnem življenju in OŠ

širjenje OŠ na podeželje
Blaže in Nežica
v nedeljski šoli

podpira razvoj
slovenske kulture

ANTON MARTIN SLOMŠEK

Zdravljica

RAZMISLI:

V Zdravljici, katere objava leta 1846 ni bila dovoljena, poišči vsebine, ki so bile za takratno oblast 'sporne'. Katera kitica je slovenska državna himna? O čem govori?

1. Prijatljí! odrodíle so trte vince nam sladkó,
ki nam oživlja žíle, srcé razjásni in oko,
ki utopi vse skrbi, v potrth prsih up budi!
2. Komú narpred veselo zdravljico, bratje! čmò zapét'!
Bog našo nam deželo, Bog živi ves slovenski svet,
brate vse, kar nas je sinóv sloveče matere!
3. V sovražnike 'z oblakov rodú naj naš'ga treši gróm;
prost, ko je bil očakov, naprej naj bo Slovincov dom;
naj zdrobé njih roké si spone, ki jih še težé!

4. Edinost, sreča, sprava k nam naj nazaj se vrnejo;
otrók, kar ima Slava, vsi naj si v róke sežejo,
de oblast in z njo čast, ko préd, spet naša boste last!

5. Bog žívi vas Slovenke, prelepe, žlahtne rožice;
ni take je mladenke, ko naše je krvi dekle;
naj sinóv zarod nov iz vas bo strah sovražnikov!

6. Mladenči, zdaj se pije zdravljica vaša, vi naš up;
ljubezni domačije noben naj vam ne usmírti strup;
ker zdaj vàs kakor nàs, jo s'róčno bránit' kliče čas!

**7. Živé naj vsi naródi, ki hrepené dočakat' dan,
da, koder sonce hodi, prepír iz svéta bo pregnan,
ko rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!**

8. Nazadnje še, prijatlji, kozarce zase vzdignimo,
ki smo zato se zbrat'li, ker dobro v srcu mislimo;
dókaj dni naj živí vsak, kar nas dobrih je ljudi!

Pojavijo se narodna gibanja:

PANSLAVIZEM – kulturno sodelovanje in povezovanje vseh slovanskih, še zlasti južnoslovanskih narodov.

ILIRIZEM – združitev vseh južnih Slovanov v en narod in uvedba enotnega „ilirskega“ jezika.

Vodja: Ljudevit Gaj → gajica (znaki za šumnike: č, š, ž)

	Pohlin	Vodnik	Dajnko	Metelko	Janežič
A	Aa â	Aa	Aa à	Aa	Aa àá
B	Bb Ww	Bb	Bb	Bb	Bb
C	Cc z	Zz	Cc	ŋŋ	Cc
Č	Zh zh	Zh zh	Uy	Uy	Čč
D	Dd	Dd	Dd	Dd	Dd
E	Ee Eëèèê	Ee èé	Ee é	Ee Eç é	Ee èéê
F	Ff	Ff	Ff	Ff	Ff
G	Gg	Gg	Gg	Gg	Gg
H	Hh	Hh	Hh	Hh Mh	Hh
I	Ii y jy è	Ii í	Ii iï	Ii 2z	Ii
J	Jj	Jj	Jj	Jj	Jj
K	Kk	Kk	Kk	Kk	Kk
L	Ll	Ll	Ll	Ll Ll	Ll
M	Mm	Mm	Mm	Mm	Mm
N	Nn	Nn	Nn Nŋ	Nn Nn	Nn
O	Oo òóô	Oo òóô	Oo ó	Oo Oœ	Oo òóô
P	Pp	Pp	Pp	Pp	Pp
R	Rr	Rr	Rr	Rr	Rr
S	Ss fs ss	Sf	Ss	Ss	Ss
Š	Sh sh	Sh fh	88	Ww Uy	Šš
T	Tt	Tt	Tt	Tt	Tt
U	Uu úû	Uu	Uu yý	Uu	Uu ùú
V	Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
Z	8f	Ss	Zz s	3z	Zz
Ž	8h fh	Sh sh	Xx	Ææ	Žž
Q	Qq				kv
X	Xx	kf			ks
Y	Yy		Yy		i

Ponavljjanje

- **Kateri trije posamezniki so v 1. polovici 19. st. izstopali pri spodbujanju slovenske narodne zavesti?**

Slomšek, Prešeren, Bleiweis.

- **Kako so Nemci prej imenovali Slovence?**

Wenden, Kranjci.

- **Katera dva tabora sta se izoblikovala med izobraženci na Slovenskem?**

Konzervativni in liberalno-demokratski.

- **Kdo je bil Anton Martin Slomšek in kakšen je njegov doprinos k slovenski zgodovini?**

Bil je škof, ki se je zelo zavzemal za uporabo slovenskega jezika. Napisal je učbenik „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“, zavzemal se je za večanje števila OŠ na podeželju in za uveljavljanje slovenskega knjižnega jezika.

- **Urednik katerega časopisa je bil Janez Bleiweis?**

Kmetijske in rokodelske novice.

- **Za koga so bile namenjene Kmetijske in rokodelske novice?**

Za kmete in obrtnike.

○ Ali je Bleiweis bil proti uporabi nemškega jezika?

Ne.

○ Glede česa se konzervativni in liberalno-demokratski predstavniki niso strinjali?

Glede uporabe jezika. Konzervativni so bili za uporabo slovenskega jezika med preprostimi ljudmi, medtem ko je Prešernov krog bil za kultiviranje slovenskega jezika.

○ Katera Prešernova pesem je bila cenzurirana? Kateri kitici se ni želel odpovedati?

Zdravljica. Ni se želel odpovedati 4. kitici.

○ Na katerem euro kovancu se nahaja Prešernov profil in prvi verz 7. kitice?

Na kovancu za 2 eura.

○ K čemu nagovarja Prešeren Slovence v Zdravljici?

K složnosti, enotnosti in združitvi v en narod.

○ Kdo je uglasbil Zdravljico?

Stanko Premrl.

